

HORTOBÁGY

HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET

Kezelési terv a Hortobágyi helyi jelentőségű természetvédelmi terület biológiai sokféleségének fenntartásához

Készült a 35/2020- (III.18.) Hö határozat alapján létrejött „Helyi jelentőségű természetvédelmi területekkel kapcsolatos önkormányzati feladatok részleges átadásáról” szóló megállapodás 4./ b.) pontja alapján.

A kezelési terv alapját a Bodrog Egyesület által elkészített és az Interreg V-A Románia-Magyarország program által támogatott ROHU115 azonosító számú projekt támogatásával létrejött „Védetté nyilvánítási javaslat” és „Természetvédelmi kezesi terv tervezet” dokumentumok képezik.

Dokumentumok és releváns törvényi hivatkozások, melyek a kezelés terv mellékleteit képezik:

Hortobágy Helyi Jelentőségű Természetvédelmi Terület Védetté nyilvánítási javaslat
Hortobágy Helyi Jelentőségű Természetvédelmi Terület Természetvédelmi kezelési terv (tervezet)
Településrendezési eszközök
Halgazdálkodási terv a 09-012-1-1 és a 09-028-1-1 víztérkódú halgazdálkodási vízterületekre
Vízgyűjtő-gazdálkodási terv
Vizes élőhelyek természetvédelmi szempontú kezelése
A HNPI vagyonkezelésében lévő gyepterületek gazdasági hasznosításának természetvédelmi szabályzata
1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
2011. évi LXXXVII törvény a világörökségről
2013. évi CII törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről
275/2004. (X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
269/2007. (X.18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól
HKÖ 8/2015. (V. 28.) önkormányzati rendelete helyi jelentőségű természeti értékek védelméről
HKÖ 25/2017. (XII.22.) önkormányzati rendelete Hortobágy Község Településképezének védelméről
Térkép a védett területről

TerepSzemle Stúdió Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

2020.

1. A helyi védett terület leírása, megnevezése

A terület összefüggő élőhely, de mégis három nagy, jól elkülöníthető területet foglal magába. Túlnyomórészt a község belterületén a Hortobágy folyó és annak a part menti területeit érintve. Sajátossága a védett résznek, hogy a közepén, az 5/18-as helyrajzi számnál beékelődik a helyi védett területbe három országos védelem alatt álló földrészlet is, mely a Hortobágyi Nemzeti Park területe illetve Világörökségi helyszín. Annak ellenére, hogy tájképileg, ökológiailag szervesen kapcsolódik a helyi védett területhez, jelen kezelési terv nem vonatkozik a területre. Helyette az országos védettségi és a világörökségi szabályozások az irányadók.

A Hortobágy az alföldi pusztát átszelő folyó, a Hortobágyinak, mint kistájnak a legfontosabb vízfolyása, teljes hossza 167,3 km. Jelenleg Tiszavasvári határában ered a Keleti- és a Nyugati-főcsatorna között, párhuzamosan kanyarog a Tiszával dél felé, majd végül a Berettyóba torkollik. Sosem volt önálló folyó, vízhozama korábban a Tisza áradásaiból, és a Hajdúhát nyugat felé kiáramló vízfolyásaiból származott, jelenleg a Tisza szabályozott volta miatt már nem érik el az árvizek. A vízfolyás számos szempontból különleges, több szakaszán kevésbé szabályozott, természetközeli élőhelyekkel, melyek megőrzése mind tájképi, mind természetvédelmi szempontból fontos. A folyó legnagyobb része védett területre esik, ahol többek között tilos horgászni. A védett területre is a természetközeli állapot a jellemző.

A folyót mindkét oldalán változó kiterjedésű **nádasok** (*Phragmites australis*) szegélyezik **keskenylevelű gyékényes** (*Typha angustifolia*), kisebb mértékben **széleslevelű gyékényes** (*Typha latifolia*), **vízi harmatkásás** (*Glyceria maxima*), **tavi kákás** (*Schoeneplectus lacustris*) foltokkal.

Nyílt vize szegélyében, leginkább a kiszélesedő, lassabban folyó területeken, több helyen tündérrózsa-vízitökhínár társulás alakul ki, melyből hiányzik a **tündérfátyol** (*Nymphoides peltata*). Utóbbi szempontból figyelemre méltó a terület déli része ahol megjelenik foltokban a **nyílfű** (*Sagittaria sagittifolia* L.) is. Több helyen, de elszórtan megtalálható a páfrányfélékhez tartozó **rucaöröm** (*Salvinia natans*) melynek stabil állománya van a Kilenclyükú-híd északi oldalán a híd keleti hídfőjénél található „csónakkikötőnél”. A folyó több szakaszán, ritkán, de fellelhető a rovarévó **közönséges rence** (*Utricularia vulgaris* L.) is.

A védett területen a folyó mentén és az 5/18 hrsz. fás szárú vegetáció is található. A folyó szinte teljes szakaszán kiemelhető az idősebb **fűzek** (*Salix* sp.), **kőrisek** (*Fraxinus* so.), a **fehér nyarak** (*Populus alba*) és a **kocsányos tölgyek** (*Quercus robur* L.). Cserjék közül az őshonos **fekete bodza** (*Sambucus nigra*), a **kökény** (*Prunus spinosa* L.) és az **egybibés galagonya** (*Crataegus monogyna* Jacq.). A cserjések termését előszeretettel fogyasztják a madarak, maga a cserje pedig számos fajnak kiváló fészkelési lehetőséget biztosít.

A védett terület határos a HUHN20002 jelölésű Hortobágy megnevezésű Natura 2000 területtel, mely 22 jelölőfajjal és 5 jelölő élőhellyel rendelkezik, ezen kívül Fontos Madárélőhely (IBA- Important Bird Areas) terület is HU032 jelöléssel a „Hortobágy és Tisza tó” megnevezéssel. A terület egy része (27/1 és 28/1 Hrsz.) a Hortobágyi Nemzeti Park – A Pusztai Világörökségi terület.

2. A védett terület lehatárolása

A helyi védett terület három nagyobb részből áll, melyek jól elkülönülnek és a következő helyrajzi számokkal írhatók le:

északi blokk: 02/23, 02/18, 02/16, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007, 1021, 1022

középső blokk: 5/18, 27/1, 28/1 (a két utolsó hrsz. Világörökségi helyszín)

déli blokk: 01471/1 (Világörökségi helyszín) 01471/2

Mutató WGS84 koordináták:

47°35'44,87"É - 21°09'49.04"K, a védett terület északi határa, a Mátai erdő északkeleti csücske a Hortobágy folyó partjánál. A területet északról NATURA 2000 és HNPI területek határolják.

47°34'12.79"É - 21°09'49.02"K a védett terület déli pontja melyet jól határol a Helyi értéktárban is szereplő Borsósi duzzasztómű. A területet déli irányban NATURA 2000 és HNPI terület határolja.

A védett terület teljes kiterjedése 44,5369 hektár.

3. A védetté nyilvánítás indokoltsága

3.1 Összeköttetés biztosítása a Hortobágyi Nemzeti Park területeivel

Természetvédelmi szempontból kiemelkedő fontossággal bír a tény, hogy a védetté nyilvánítással közvetlen kontaktus jött létre a jelenleg a Hortobágyi Nemzeti Park védett természeti területeivel. A folyó ezen szakaszán rendkívül fontos a védettség folytonosságának biztosítása, ezáltal a község és a tájegység észak-dél tengelyét alkotó folyó és az azt övező területek egységes védettségének megteremtése annak természeti értékeivel együtt.

3.2 Ökológiai folyosó biztosítása védett vonuló madarak számára

A tájegység tengelyét alkotó Hortobágy folyó partjainak fásszárú vegetációja és a vízfolyást övező **nádas társulások** (*Scirpo-Phragmitetum*) fontos vonulási útvonalként funkcionálnak számos énekesmadárfaj számára, a folyó és az azt övező területek intenzív madárvonulási tevékenység helyszínei. A vonuló fajok nagy mennyisége használja az érintett területeket, a védett madárfajok tavaszi-őszi vonulásának elősegítése céljából is lényeges az élőhelyek zavartalanságának biztosítása. Ilyen szempontból kiemelkedő védett fajok a **nádiposzták** (*Acrocephalus* sp.), a **fűzikék** (*Phylloscopus* sp.), a **gezék** (*Hippolais* sp.), a **poszták** (*Sylvia* sp.) és a **légykapófélék** (*Muscicapidae*).

3.3 Védett és fokozottan védett fajok védelme a biodiverzitás megőrzése

Növények közül kiemelt jelentőséggel bír a **szik kocsord** (*Peucedanum officinale*) állománya. A Vasúti-hídtól északra a folyó partján és az azt övező réteken közel ezres állomány található, melyben nagy mennyiségben jelen van a fokozottan védett **nagy szikibagolylepke** (*Gortyna borelii*). Ugyan azon területeken több összefüggő állománya van a **réti őszirózsának** (*Aster sedifolius*). Érdekes állomány alakult ki a 1022 Hrsz terület keleti szélén található zombékosban, ahol nem a zombékosokra jellemző növények figyelhető meg, hanem a tipikusan kiszáradó szikesedő sztyepprétekre jellemző faj alkot homogén telepet. A

macskahere (*Phlomis tuberosa*) közel 200 töves állománya található a folyó nyugati partján a „Csete féle” pusztai kápolna szomszédságában (28/1 Hrsz).

A folyó ezen, lassúbb folyású szakaszán olyan védett szitakötőfajok kerültek kimutatásra, mint a **zöldszemű karcsúacsa** (*Aeshna isoceles*) és a **kisfoltos laposacsa** (*Libellula fulva*). A **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) közép-európai alfajának több példányai is előkerültek. Az öreg fák alkalmas élőhelyet jelentenek az olyan xilofág fajoknak, mint a **nagy hőscincérnek** (*Cerambyx cerdo*) és a **nagy szarvasbogárnak** (*Lucanus cervus*).

A kétéltűek közül a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) és a dunai **tarajosgőte** (*Triturus dobrogicus*) jelenléte említésre méltó, míg a hüllők közül a sérülékeny állományú **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*) jellegzetes a lassú folyású szakaszokra, ahol megfelelő napozóhelyeket és tojásrakásra alkalmas területeket talál magának. Idegenhonos fajokra utaló nyom eddig nem volt észlelhető.

A madarak népes osztályának sok védett faja használja a területet költő- és vonulóhelyként, mégis külön említést érdemel a fokozottan védett **törpegém** (*Ixobrychus minutus*) bizonyított fészkelése (1003 hrsz) és a **kabasólyom** (*Falco subbuteo*) fészkelése (02/18 Hrsz). A folyó partján álló fűzre előszeretettel építi fészket a **függőcinege** (*Remiz pendulinus*), elszórtan a folyó menti bokrosokban rendszeres költ a **tövisszűrő gébics** (*Lanius collurio*) a felhagyott varjúfészkeket pedig szívesen foglalják el az **erdei fülesbaglyok** (*Asio otus*). Egyetlen vonuló bagolyfajunk a **füleskuvik** (*Otus scops*) a folyópartot szegélyező fehér nyarasban fészkel (5/18 Hrsz), hazai fészkelő állománya ennek a fajnak mindössze 5-600 pár.

A folyó csendesebb szakaszain előfordul a fokozottan védett **vidra** (*Lutra lutra*), de a **nyuszt** (*Martes martes*) (1002 Hrsz) és a **hermelin** (*Mustela erminea*) előfordulása is bizonyított. A védett területen bizonyítottan három **eurázsiai hód** (*Castor fiber*) család él (1002 és a 0147/2 Hrsz).

Természetvédelmi szempontból fontos, hogy a hazánkban nem gyakori **fehértorkú denevérek** (*Vespertilio murinus*) vonulásuk során bizonyítottan használják a védett folyószakaszt. Ezek a kisméretűek akár több száz kilométeres útjuk során táplálkozva követik a folyókat is, és alkalmas öreg fákat pihenőhelyként használnak. A fajnak az Északi-középhegységben van a legjelentősebb hazai állománya, de a Mecsekben és a Bakonyban is él. Néhány adat az alföldi ártéri területekről is ismert, ezek egyike a hortobágyi.

3.4 Természetközeli élőhelyek megóvása

A Hortobágy folyó még viszonylag természetközeli állapotú, melynek megőrzése mind tájképi, mind világörökségi, mind természetvédelmi szempontból fontos. A folyót kísérő maradvány jellegű ligeterdők, rétek, nádas társulások a **vízitökkel** (*Nuphar lutea*), közönséges **rencével** (*Utricularia vulgaris*) és **fehér tündérrózsával** (*Nymphaea alba*) szintén védendő habitatok melyek számos védett és fokozottan védett állatfajnak nyújtanak táplálkozóhelyet, pihenőhelyet, élőhelyet. A védelem szerves része kell legyen az illegális hulladék lerakásának megakadályozása, az özönnövények visszaszorítása, a felhagyott, tájba nem illő stégek felszámolása. A tervszerű és intenzív természetvédelmi kezelés mellett a terület további kutatása.

3.5 Ökoturizmus

A védett terület megóvásával Hortobágy község közvetlen közelében egy olyan érdekes és diverz élőhely őrizhető meg, mely értékeinek szakszerű bemutatásával fontos ökoturisztikai bázisul szolgálhat a hozzá kapcsolódó tanösvények kiszolgálásában, a település turisztikai attrakcióinak bővítésében. Kiemelkedő szerepet vállal a helyi és országos közösségek környezeti nevelésében, szemléletformálásában. A védett terület Natura 2000 természetmegőrzési területek közelében található, azok között, mintegy „stepping stone” szerepet tölt be. Egyes részei bele esnek a Világörökségi területekbe is. A területen egy a folyóban található vízi tanösvény és egy rövidebb vízparti tanösvény is található, amihez a későbbiekben kapcsolódhat még egy madárgyűrűző állomás is. Így komplex környezeti nevelési helyszínül szolgálhat majd a későbbiekben.

4. Természetvédelmi célkitűzések

Őrizze meg a természetvédelmi szempontból jelentős, a Hortobágy folyó és a partszakasza által érintett részeire jellemző élőhelyeket, növénytársulásokat, javítsa ezek állapotát. Őrizze meg a Hortobágy folyó és partszakasza természetközeli állapotú élőhelyeit, jelentős természeti értékeit. Tartsa fenn az előző pontokban tárgyalt élőhelyeken illetve a másodlagos élőhelyeken megmaradt ritka fajok populációit, különös tekintettel a védett és fokozottan védett valamint a veszélyeztetett fajokra. Biztosítson összeköttetést a jelenleg védelem alatt álló környező területek között. (nemzeti park, Natura 2000). Biztosítsa a természeti értékek megismerhetőségét és bemutatását a nagyközönség, valamint kutatását a szakemberek számára. Akadályozza és szüntesse meg a természeti értéket pusztító, károsító területhasználati gyakorlatokat, a Világörökségi helyszínhez nem méltó tájképi elemeket, környezetszennyezési forrásokat.

5. Természetvédelmi stratégiák

A nádasok, a Hortobágy folyó élővize és az azt kísérő fás-cserjés élőhelyek természetvédelmi szempontból értékes életközösségeinek megőrzése, a védett és fokozottan védett állat- és növényfajok egyedszámának, állományának fenntartása és erősítése természetvédelmi kezeléssel és hagyományos, extenzív területhasználati módok fenntartásával.

A Hortobágy folyóra és parti szakaszára jellemző élőhelyek megőrzése, fenntartása és a lehetőség szerinti fejlesztése. Szükség esetén invazív és tájidegen fajok visszaszorítása, irtása. Őshonos, a hajdani Hortobágy folyót kísérő ligeterdőkre jellemző fák és cserjék telepítése.

A terület természeti értékeinek bemutatása céljából vízi és vízparti tanösvény található a területen, amelyhez szervezett vezetések és a tanösvényt bemutató füzet és honlap is tartozik. Természetvédelmi kezeléseket megalapozó és azokat továbbfejlesztő kutatások beindítása, vonuláskutató állomás létrehozása, ami kapcsolódik a tanösvényekhez és szintén környezeti nevelési, ökoturisztikai célt is szolgál.

6. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások

6.1 Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak

6.1.1 Élőhelyek kezelése, fenntartása

A természetközeli állapotú vízi és vízparti élőhelymozaikok megőrzése és fejlesztése. A Hortobágyi Nemzeti Park - A Puszta Világörökségi Terület Kezelési tervéhez illeszkedően szükséges a tájra jellemző vízháztartás megőrzése, a talajvízszint süllyedésének megállítása. A folyószabályozásokat megelőző vízmozgások szimulálása szükséges az eredeti természetes vizes élőhelyekkel a lehető legjobban megegyező élőhelyek létrehozása, vagy korábbiak rekonstruálása érdekében. A Hortobágy folyó fokrendszere, a Hortobágy folyó és a környező puszták kapcsolata helyreállítandó.

6.1.2 Fajok védelme

A védett növények a folyómederben biztonságban vannak, kotrásnál, medertisztításnál gondoskodni kell az áttelepítésükről. A kaszálókon található védett növényeket fel kell térképezni és a kaszálások előtt jól láthatóan kijelölni az állományokat, hogy ne kerüljenek lekaszálásra. Szükség esetén természetvédelmi kezelésként tisztító kaszálást lehet végezni úgy, hogy a védett növényfaj fennmaradása biztosított legyen.

A Natura 2000 jelölő xylofág bogarak (nagy hőscincér, nagy szarvasbogár, skarlátbogár) élőhelyeinek felmérése és védelme fontos feladat. A védett nappali lepkék (Diurna) számára a tápnövényállományok fenntartása, ültetése (pl. kökény, farkasalma) a védendő fajok egyedszámának stabilizálásához, esetleges növeléséhez fontos feladat. A területen jelentős állománya található a sziki kocsordnak (Peucedanum officinale), mely fontos tápnövénye a fokozottan védett nagy szikibagolynak (Gortyna borelii lunata), amely a 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján európai közösségi jelentőségű lepkefaj. A rovar élőhelyigényeinek biztosítása érdekében a tápnövény állományának kíméletére és a terület megfelelő kezelésre van szükség. A lepke számára optimális feltételt jelent a sziki kocsord állományok fennhagyása. Tisztító kaszálást alkalmanként július elejétől augusztus közepéig lehet a területen végezni. A tápnövény egészének egyszerre történő kaszálása tilos.

A védett halfajok és kétéltűek védelme érdekében fel kell számolni az esetleges pontszerű szennyező forrásokat. A halgazdálkodási tervhez igazodva folyamatosan monitorozni kell az invazív halfajokat és szükség esetén gondoskodni azok gyérítéséről. A védett és Natura 2000 jelölőfaj mocsári teknős (Emys orbicularis) védelme érdekében napozóhelyek fenntartása, szükség esetén létesítése, szükséges. Az esetlegesen előforduló idegenhonos vízi teknősfajokat folyamatosan monitorozni kell, szükség esetén ezen fajok el kell távolítani a védett területről.

A védett odúlakó madárfajok számára biztosítani kell a minél több fészkelésre alkalmas fák fennmaradását, mesterséges költőodúkat, költőládákat és egyéb természetvédelmi berendezések kihelyezésével további megtelepedésre alkalmas helyeket kell létrehozni. A fokozottan védett és Natura 2000 jelölőfaj törpegém (Ixobrychus minutus) védelme

érdekében, szükség esetén, biodiverzitás fenntartó módszert kell alkalmazni a nádasok kezelése során (avas foltok meghagyásával).

A védett denevérfajok (Chiroptera) védelme érdekében detektoros vizsgálatok és megtelepedésükre alkalmas mesterséges denevérodúk kihelyezése szükséges. A védett denevérfajok folyamatos monitorozása, detektorozása ajánlott.

6.1.3 Táj és kultúrtörténeti értékek

A területnek kis méretéből adódóan kevés tájképi értéke van. A folyón a védett terület északi része „vadregényes” medertakarításkor, invazív fajok irtásánál figyelni kell rá, hogy a meder felé behajló száraz fák, amennyiben árvízvédelmi szempontból nem jelentenek veszélyt, megmaradjanak. Nem csak tájképi értéke van, hanem védett fajok pihenő, táplálkozóhelyeül is szolgálnak. A védett terület közepén található a Kilenclyukú híd, ami műemlék és a környezete világörökségi helyszín is. A déli részen pedig a tündérrózsás, kiszélesedő folyó meder szép tájképi eleme a területnek.

A tájképet csúfító horgásztanyák felszámolás/állagjavítása és a tájba való illeszkedésének megoldására irányuló intézkedés szükségesek. Tájképromboló és környezetszennyező illegális hulladéklerakók, horgászati tevékenységből származó hulladékok felszámolása szükséges.

6.1.4 Horgászat

A 09-028-1-1 víztérkódú halgazdálkodási terület horgászati kezelője a Hortobágyi Nemzeti Park, míg a 09-012-1-1 víztérkódon horgászatra a Hortobágyi Horgász Egyesület jogosult. Mindkét víztérkód védett területre esik ezért a halgazdálkodási terv elkészítésénél az invazív halfajok visszaszorítása és a védett halfajok védelme érdekében egyeztetni szükséges a természetvédelmi kezelővel. Szemetes helyen horgászni tilos. A horgász helyen talált szemetet, hulladékot a horgász köteles a horgászat megkezdése előtt szemetes zsákba összegyűjteni, a horgászat alatt keletkező hulladékot összegyűjteni és azt a horgászat befejeztével magával vinni. Horgászni csak napkeltétől napnyugtáig lehet.

6.1.5 Látogatás

A terület alapvetően szabadon látogatható. A tanösvényeken, ha azok látogatói forgalma, jellege indokolja a természetvédelmi kezelő látogatási korlátozásokat vezethet be. A vízi tanösvény területén április 01 és július 15 között a védett és fokozottan védett fajok zavartalan fészkelésének biztosítása érdekében csak szakvezetéssel lehet tartózkodni, melyet a természetvédelmi kezelő, a Hortobágyi Nemzeti Park, vagy annak megbízottja biztosít. A védett területen gépjárművel közlekedni csak a természetvédelmi kezelő engedélyével lehet. A horgászattal járó illegális gépkocsi beállókát fel kell számolni. A terület horgászatával járó terhelés mérséklése és szabályozása megoldásra vár, amellyel kapcsolatban egyeztetés szükséges a helyi horgászegyesülettel, a Hortobágyi Nemzeti Parkkal, a Tiszántúli Vízügyi Igazgatósággal és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallal.

6.1.6 Oktatás, bemutatás

Az oktatási célú tanulmányutakat, terepgyakorlatokat előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi kezelőnél. A terület vízről történő bemutatása természetvédelmi kezelői engedélyhez kötött. A folyóparti tanösvény szabadon látogatható, szükség esetén szakvezetés kérhető a természetvédelmi kezelőtől.

6.1.7 Kutatás, vizsgálatok

Az alapkutatásokat és a természetvédelmi kezeléseket megalapozó vizsgálatok elkezdődtek. A madártani és botanikai felmérés első része lezárult és folyamatosan zajlik. Célszerű minél hamarabb elvégezni a komplex ökológiai felmérést, hogy a soron következő kezelési terv felülvizsgálatnál még pontosabb adatok álljanak rendelkezésre. Szükséges a védett tiszaparti margitvirág (*Leucanthemella serotina*), a sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) állományának a felmérése és az élőhelyeinek a kezelése. A komplex florisztikai és faunisztikai kutatás tárja majd fel pontosan a védendő állományok méretét és várható még további védett, vagy védendő faj megkerülése. A területen bármilyen jellegű kutatás csak engedéllyel, részletes kutatási tervvel, a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával, vagy felkérésre végezhető. A kutatási jelentést a természetvédelmi kezelő részére át kell adni.

6.1.8 Terület- és földhasználat

A terület- és földhasználat extenzívebb formáinak fennmaradását elő kell segíteni, ahol lehet a legeltetési hasznosítást kell alkalmazni. A területen épületet, építményt, kerítést létesíteni, gazdálkodásból származó anyagot, hulladékot tárolni tilos. A kaszálókról a bálázott terményt a bálázástól számított 10 napon belül el kell szállítani. Mederrendezés, vízkormányzás, horgászati, rekreációs vagy egyéb célú partalakítás, nádvágás csak a természetvédelmi kezelő előzetes hozzájárulásával és a szükséges hatósági engedélyek beszerzése után végezhetőek. Vízkormányzásnál célszerű figyelembe venni a halak ivási idejét a biztonságos és természetes szaporulat biztosítása érdekében.

6.1.9 Természetvédelmi infrastruktúra

A védett természeti terület határán hatósági tájékoztató táblákat kell elhelyezni. A bemutatást annak megóvása mellett és engedéllyel, lehetővé kell tenni tájba illő vagy tájképkímélő tanösvények segítségével. Az 5/18 hrsz. területen kialakítandó Természetismereti és Vonuláskutató Állomás kialakítása során figyelembe kell venni a terület Világörökségi státuszát, ezért csak abba illő épület létesíthető.

6.2 Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak

6.2.1 Nádas művelési ágú területek kezelése

Az ezzel a művelési ággal érintett területek esetében a nádas esetleges hasznosítása hosszú vágásfordulóval, téli nádvágással valósítható meg adott év február 15-ig. A nád égetése tilos. Nyári vágás csak víz alatti zöld vágás lehet, amennyiben az indokolt a makrofitadiverzitás növelése érdekében. Lehetőség szerint a gyékény és nád korhadásából származó lágyüledéket lehetőleg el kell távolítani a területről. Ennek egyik módja a nádvágás. A munka során ügyelni kell arra, hogy maradjanak avas, vagyis vágatlan foltok a fészkelő madarak és az előző évi nádszálakban áttelelő ízeltlábúak védelme érdekében.

6.2.2 Gyepterületek kezelése

Védett területen a legeltetés és kaszálás engedélyköteles tevékenység, melyet a területileg illetékes jegyző ad ki. Gyepterületen csak szarvasmarha, juh, ló, szamár, bivaly, kecske legeltethető. Vízi szárnyas tartása tilos. Sertés természetvédelmi kezelési céllal tartható. Ebet és házi macskát a területen tartani tilos, kivéve a pásztorebek, ha területen állattartás folyik, melyek nem kerülhetnek ki a pásztor irányítása alól. A kihajtás természetvédelmi szempontból irányadó időpontja április 01, a behajtásé november 30. A védett területen bármilyen műtrágya, gyomirtó, peszticid valamint vegyszer használata és tárolása tilos, kivéve az agresszíven terjedő tájidegen fajok irtására használt gyomirtó szer használatát melyhez a természetvédelmi kezelő hozzájárulása szükséges. A gyepterületek szerves trágyázása tilos. A gyepterületet megboronálni, megtárcsázni vagy bármilyen más mechanikai módszerrel fellazítani, felszaggatni tilos. Bármilyen, a terület vízháztartását befolyásoló beavatkozás (lecsapolás, feltöltés) csak természetvédelmi érdekből a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával végezhető. Kaszálni csak a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával és engedéllyel lehet. A kaszálás engedélyezését annak megkezdése előtt legalább 2 héttel a természetvédelmi kezelővel történő egyeztetést követően, a kezelő által igazolt dokumentummal kell kérelmezni. A kaszálást június 15. után a tisztító kaszálást szeptember 1. után lehet megkezdeni. A szeptember 1-ét követő sarjúszéna betakarítása nem minősül tisztító kaszálásnak. Kaszálni csak napkelte után napnyugtáig lehet. Az éjszakai munkavégzés a betakarítás valamennyi fázisára vonatkozóan tilos. A természetvédelmi kezelő által elkészített a kaszálás részletes szabályait tartalmazó dokumentumot a hasznosítási szerződéshez csatolni kell.

6.2.3 Kivett művelési ágú területek kezelése

Kiemelt figyelemmel kell lenni a koros, de nem veszélyes állapotú fák és cserjék megóvására, azok pusztulása esetén, természetes újjulat hiányában, pótlására. A horgászstégek és tanyák kialakítása során törekedni kell azok tájba illő, javarészt természetes anyagokból való készítésére, mindennemű tájképet romboló anyag használatának kerülésére. A természetközeli állapotú vizes területeken csak a környezettudatos ökoturizmus megjelenése engedett. Ez jól összekapcsolható kisebb mértékben kiépített látnivalókkal, tanösvényekkel, melyek kiváló helyszínei lehetnek a környezeti nevelésnek. A helyiek rekreációs tevékenységének.

6.2.4 Belterületi- közterület, gazdasági épület, udvar művelési ágú területek kezelése

Az érintett ingatlanokon minden fakivágáshoz az önkormányzat hozzájárulása szükséges, amely engedélyt a természetvédelmi kezelő felmérése alapján a természetvédelmi és ökoturisztikai szempontok figyelembevételével adja ki. Az 5/18 hrsz. ingatlanon folytatott tevékenységeket alá kell rendelni a természet- és madárvédelmi érdekeknek. Kiküszöbölve a területen fészkelő madárfajokat veszélyeztető és zavaró tényezőket, továbbá elősegítve a beporzó rovarfajainknak kedvező körülmények kialakítását.

7. Helyi jelentőségű védett természeti érték

7.1 Az önkormányzat 2015-be helyi jelentőségű védett természeti értéké nyilvánította a Hortobágy, Kossuth u. 6. sz. előtt álló kocsányos tölgyet (*Quercus robur*). A fa környezetében tevékenységeket úgy kell végezni, hogy az ne veszélyeztesse a fa életképességét, esztétikus megjelenését. Az esetlegesen keletkező természetes vagy mesterséges sebeket le kell kezelni. Az elkorhadt részeket az egészséges felületig el kell távolítani és le kell kezelni.

8. Szakértő szervezet megbízása a természetvédelmi kezeléshez

A védetté nyilvánított helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelési feladatának folyamatos ellátáshoz az önkormányzatnak sem kellő személyi feltétellel, sem kellő anyagi forrással nem rendelkezik. Ezért célszerű egy civil természetvédelmi szervezetet felkérni, megbízni, e szakmai feladatok ellátására. E tevékenységgel 2020 márciusától az önkormányzat az alábbi szervezetet bízta meg:

TerepSzemle Stúdió Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Kulturális Egyesület
4034 Debrecen, Kiss József u. 41.
Képviseli: Veres Hajnalka elnök

A helyi jelentőségű természetvédelmi terület madárfajainak felmérése.

A helyi jelentőségű természetvédelmi terület térképi lehatárolása alapján végzett madár faunisztikai felmérés 2020. április 1-től 2020. július 12-ig tartott.

A felmérési időszak lehetőséget biztosított a területen előforduló madárfajok státuszának (vonuló, fészkelő) megállapítására, valamint a fészkelő fajok állományának meghatározására, becslésére.

Felmérési módszerként a megközelítőleg 10 naponkénti bejárást követve, melyet az időjárási körülmények esetenként befolyásoltak (+ - 2 nap időintervallumban), összesen 11 felmérési nap adódott.

Felmérési napok a következők voltak:

Április 4; 16; 25. Május 4; 16; 23. Június 3; 14; 23. Július 3 és 12.

A felmérési napok során a teljes terület gyalog bejárásra került, alkalmanként változtatva a bejárési útvonalat a Hortobágy folyó keleti és nyugati partja mentén. Május 23-án a Hortobágy folyón csónakos bejárással történt a madárfajok regisztrálása, állományuk meghatározása, becslése, ezen a napon gyalogos bejárás nem történt. A felmérések során minden élőhelytípus, mely a helyi jelentőségű természetvédelmi területen megtalálható bejárásra, megközelítésre kerültek. A felmérések a kora reggeli órákban kezdődtek, rendszerint napkeltekor, vagy az azt megelőző félórán és tartottak mindaddig, amíg a teljes terület bejárása, a madárfajok felvételezése megtörtént.

A felmérési napokon kívül alkalmi megfigyelések is történtek, melyek nem érintették a helyi jelentőségű természetvédelmi terület egészét. Az ezekről a napokról származó megfigyeléseknél az észlelés dátuma külön feltüntetésre kerül.

A helyi jelentőségű természetvédelmi területen a felmérések során regisztrált madárfajok státusza, fészkelés esetén a megtalált vagy becsült állomány nagyság, esetleges javaslatok.

1. Kárókatona *Phalacrocorax carbo* (Linnaeus, 1758)

Április 4-én 3 példány a Hortobágy folyó vasúti híd melletti fáin. Alkalmi előforduló.

2. Bölömbika *Botaurus stellaris* (Linnaeus, 1758)

Június hónap minden megfigyelési napján 1 – 1 táplálkozó példány a 1021 hrsz mély fekvésű, esőktől tocsogós gyepterületén, közel a folyóhoz. Táplálkozó.

3. Törpegém *Ixobrychus minutus* (Linnaeus, 1766)

A helyi védett terület déli szakaszán 4 pár, középső szakaszán 1 pár, északi szakaszán 3 pár költőhelyét sikerült behatárolni jellegzetes territoriális hangjuk alapján. Fészkelő.

4. Bakcsó *Nycticorax nycticorax* (Linnaeus, 1758)

Május közepétől lehetett megfigyelni 1 - 4 táplálkozó példányt a Hortobágy folyó mederszéli nádasában és a 1021 hrsz tocsogós gyepterületén. Táplálkozó.

5. Üstökösgém *Ardeola ralloides* (Scopoli, 1769)

Május utolsó megfigyelési napján 1 példány, a júniusi megfigyelési napok mindegyikén 1 – 6 példány, július 3-án 7 példány a 1021 hrsz tocsogós gyepterületén. Táplálkozó fajként van jelen.

6. Kis kócsag *Egretta garzetta* (Linnaeus, 1766)

A júniusi megfigyelési napok mindegyikén 1 – 3 példány, július 3-án 5 példány a 1021 hrsz tocsogós gyepterületén. Táplálkozó fajként van jelen.

7. Nagy kócsag *Egretta alba* (Linnaeus, 1758)

Május utolsó megfigyelési napján 3 példány, a júniusi megfigyelési napok mindegyikén 2 – 7 példány, július 3-án 2 példány a 1021 hrsz tocsogós gyepterületén. Táplálkozó fajként van jelen.

8. Szürke gém *Ardea cinerea* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó szegélyén 1 – 4 táplálkozó példány rendszeresen. Május utolsó megfigyelési napján 1 példány, a júniusi megfigyelési napok mindegyikén 1 – 3 példány a 1021 hrsz tocsogós gyepterületén. Táplálkozó.

9. Fehér gólya *Ciconia ciconia* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület déli részén táplálkozó példányokat rendszeresen lehet látni annak mindkét hrsz.-ú részletén. A középső területrész 28/1 hrsz-án két táplálékot kereső példány június 23-án. Az északi területrész 1021 hrsz.-ú területét rendszeresen látogatják a faluból kijáró táplálkozó példányok. Rendszeres táplálkozó faj.

10. Nyári lúd *Anser anser* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó zsilipjéhez közel 2 példány június 14-én. Alkalmi előforduló.

11. Csörgő réce *Anas crecca* (Linnaeus, 1758)

Április 4-én 9 példány a Kilenclyükú hídtól délre, a Hortobágy folyó vizén. Alkalmi előforduló.

12. Tőkés réce *Anas platyrhynchos* (Linnaeus, 1758)

Összesen 6 megfigyelési napon sikerült regisztrálni példányait. Május 23-án 5 fiókás család a a helyi védett terület déli részén, június 13-án pedig a középső szakaszon 7 fiókát vezető pár megfigyelése. Fészkelőállománya 2 – 5 pár között becsült.

13. Cigányréce *Aythya nyroca* (Güldenstadt, 1770)

Áprilisban és május első megfigyelési napján lehetett észlelni 1 – 4 példányát a Hortobágy folyón. Kiszámú rendszertelen vonuló. Költése bizonyított a Szikra csatorna és az „Epona híd” között, mivel a nyár elején több alkalommal is lehetett látni röpképtelen fiókákkal egy tojó példányt a folyó medrében.

14. Darázsölyv *Pernis apivorus* (Linnaeus, 1758)

Május 23-án 1 hím példány a 02/18 hrsz.-ú folyószakasz (északi területrész) fáin. Alkalmi vonuló.

15. Barna rétihéja *Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758)

Minden megfigyelési napon jelen volt 4 – 9 példány. Fészkelő állománya 4 pár, melyből 2 – 2 pár található az északi és a déli területrészen. Ugyan jelen vannak a vasút és a 33-as főközlekedési út közötti középső területen is, de ott fészkelését nem sikerült megállapítani.

16. Héja *Accipiter gentilis* (Linnaeus, 1758)

Április 19-én 1 tojó példány repül az északi területész felett, a folyó vonalát követve észak felé. Alkalmi előforduló.

17. Karvaly *Accipiter nisus* (Linnaeus, 1758)

Április 25-én, késői vonuló hím példánya a Kilenclyukú hídfőjénél suhant a csárdakertbe. Alkalmi előforduló, télen minden bizonnyal gyakoribb.

18. Egerészölyv *Buteo buteo* (Linnaeus, 1758)

Minden megfigyelési napon észlelhető volt napi 2 - 5 példány. Fészkelő a mátai gyaloghídtól kissé északra.

19. Vörös vércse *Falco tinnunculus* (Linnaeus, 1758)

Egy kivételével az összes megfigyelő napon észlelésre került. 3 pár fészkel a helyi védett területen, szarka és dolmányos varjú által épített fészkekben. Fészkelő faj.

20. Kék vércse *Falco vespertinus* (Linnaeus, 1766)

Június 23-án 2 táplálkozó immatur hím a 1021 hrsz.-ú területen. Majd július első felében 9 napon 3 – 17 példány, vegyes ivarú és korú egyedek ugyanitt. Táplálkozó faj.

21. Kabasólyom *Falco subbuteo* (Linnaeus, 1758)

Április 25-én jelent meg az első példány. Az északi területészzen a 02/18 hrsz.-ú területen fészkel.

22. Fácán *Phasianus colchicus* (Linnaeus, 1758)

Minden gyepes területészzen megfigyelhető, igaz alacsony állományszűrűség jellemzi. Fészkelők a 28/1 és a 1021 hrsz.-ú területen találhatóak. Állományát 7 – 8 költő tyúk és ezek szaporulata adja.

23. Guvat *Rallus aquaticus* (Linnaeus, 1758)

Április elején még vonulók tartózkodtak a területen, de a fészkelő territóriumok már kialakulóban voltak. Május eleji állományszámlálása során 6 párt sikerült lokalizálni. 2 pár a déli, 1 pár a középső és 3 pár az északi területészzeneken.

24. Vízityúk *Gallinula chloropus* (Linnaeus, 1758)

Április 25-én jelent meg az első, ettől kezdve minden megfigyelő napon jelen volt. A gyékényes szegélyekben összesen 4 pár költését sikerült megállapítani. Fészkelő faj.

25. Szárcsa *Fulica atra* (Linnaeus, 1758)

Szórványosan fordul elő. A Hortobágy folyó nem tipikus fészkelőhelye, állománya mindössze 2 pár.

26. Kis lile *Charadrius dubius* (Scopoli, 1786)

Június 23-án 1 példány a 1021 hrsz.-ú területen.

27. Bíbic *Vanellus vanellus* (Linnaeus, 1758)

Június végén és a két júliusi megfigyelőnapon tartózkodott 1 – 7 példány a 1021 hrsz.-ú területen.

28. Sárszalonka *Gallinago gallinago* (Linnaeus, 1758)

A Kilenclyükú híd melletti területen (28/1 hrsz.) július 1-én 1 példány. A 1021 hrsz.-ú területen június 23-án 2 példány, július 3-án pedig 9 példány a kora esti órákban. Táplálkozó, szórványos előforduló faj.

29. Billegetőcankó *Actitis hypoleucos* (Linnaeus, 1758)

Április utolsó és május első megfigyelő napján 1 – 1 példány a Hortobágy folyó szegélyén. Kis számú vonuló.

30. Dankasirály *Larus ridibundus* (Linnaeus, 1766)

A Hortobágy folyó felett vonulók, a vízben táplálkozók majdnem minden megfigyelőnapon jelen voltak 1 – 47 példányos mennyiségben. Vonuló, táplálkozó.

31. Küszvágó csér *Sterna hirundo* (Linnaeus, 1758)

Április 25-én a vízi színpad melletti folyószakaszon 1 vonuló példány.

32. Fattyúszerkő *Chlidonias hybridus* (Pallas, 1811)

Május 20-ától július 12-éig minden megfigyelő napon és alkalmi megfigyelésen is észlelhető volt napi 1 – 6 példány a Hortobágy folyó különböző szakaszain. Táplálkozó faj.

33. Örvös galamb *Columba palumbus* (Linnaeus, 1758)

Minimum 4 pár fészkel a Hortobágy folyó menti galériaerőkben.

34. Kakukk *Cuculus canorus* (Linnaeus, 1758)

Április közepétől július 7-ig volt megfigyelhető. Május 16-án összesen 19 példány volt jelen a helyi védett területen. Fészekparazita tevékenysége során a Hortobágy folyó nádasaiban, az erdőszegélyekben, erdőkben, bokrosokban látható. „Fészkelő” faj.

35. Füleskuvik *Otus scops* (Linnaeus, 1758)

Május 16-án az 1022 hrsz.-ú területen, a vasúti hídtól 40 – 50 méter távolságra füttyög egy példány a késő esti órákban. Július 3-án szintén innen hallatszik hívóhangja. Fészkelése valószínűsíthető, bizonyítani nem sikerült.

36. Kuvik *Athene noctua* (Scopoli, 1769)

1 példány július 3-án a 1021 hrsz.-ú területen. Másnap szintén egy példány (nappalozó) a 27/1 hrsz.-ú terület szélén lévő fákon. Július 12-én a csárdakertből szól egy 1 példány. Valószínűleg fészkel a helyi védett területen, költését nem sikerült bizonyítani. A település folyóhoz közeli részén biztosan fészkel legalább 3 pár, ezek járhatnak be a helyi védett területre táplálkozni, nappalozni.

37. Macskabagoly *Strix aluco* (Linnaeus, 1758)

Április 27-én késő este szól egy példány a vasúti híd és a Kilenclyükú híd közötti részen. Feltételezhetően költ, de fészkelését nem sikerült bizonyítani. Alkalmi előforduló.

38. Erdei fülesbagoly *Asio otus* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület fás, erdőszült részein, magányos fáin, szarka és dolmányos varjú fészkekben összesen 5 pár költött. Április 17-én már tollasodó fiókák voltak az egyik fészkekben. Fészkelő faj.

39. Jégmadár *Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758)

Április megfigyelő napjain és május első megfigyelési napján volt észlelhető a folyó különböző szakaszain 1 – 3 példány. Május 23-án szintén egy példány a vasúti híd közelében. A megfigyelési időszak alapján fészkelése feltételezhető, de nem bizonyított. Kis számú vonuló, fészkelése feltételezhető.

40. Gyurgyalag *Merops apiaster* (Linnaeus, 1758)

Április 29-én 2 példány vonul a Hortobágy folyó felett. Május 21-ig összesen 9 alkalommal lehetett látni 9 – 47 példányos vonuló csapatait a folyó felett, a szegélynádásban, a partmenti fákon. Átvonuló, táplálkozó faj.

41. Szalakóta *Coracias garrulus* (Linnaeus, 1758)

Május 16-án, 23-án és június 23-án 1 – 1 példány a Hortobágy folyó nyugati partjának bokrain a 02/16 és 02/18 hrsz.-ú területeken. Valószínűleg a szomszédos erdősítésben fészkel. Táplálkozó faj a helyi védett területen.

42. Búbosbanka *Upupa epops* (Linnaeus, 1758)

Táplálkozó példányai a védett terület különböző részein gyakran megfigyelhetők. Leggyakoribb az egykori juhvágóhíd, a víziszínpad, a település lakóházaival határos részeken, valamint a 1021 hrsz.-ú területen. Alkalmas fészkelőhelyei (faodvak, épületek zugai, tetőzetei, repedései, téglarakások...) ezeken a területeken a legszámasabbak. 6 pár fészkelését sikerült megállapítani a helyi védett területen.

43. Nyaktekercs *Jynx torquilla* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület középső (a csárdakerttől északra esően) és északi részén 3 pár költését sikerült megállapítani. Fészkelő faj.

44. Zöld küllő *Picus viridis* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület középső (a csárdakerttől északra esően) és északi részén 1 - 1 pár költését sikerült megállapítani. Fészkelő faj.

45. Fekete harkály *Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758)

Egy pár fészkel az 1003 és 1021 hrsz.-ú területek határán. Fészkelő faj.

46. Nagy fakopáncs *Dendrocopos major* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület középső (a csárdakerttől északra esően) és északi részén összesen 4 pár költését sikerült megállapítani. Fészkelő faj.

47. Balkáni fakopáncs *Dendrocopos syriacus* (Hemprich & Ehrenberg, 1833)

A helyi védett terület középső (a csárdakerttől északra esően) részén 2 pár költését sikerült megállapítani. Jelen van az északi részen is, a vasúti híd közelében, de ott csak táplálkozni jár ki a vasútállomásnál költő pár. Fészkelő faj.

48. Kis fakopáncs *Dendrocopos minor* (Linnaeus, 1758)

A csárdakerttől északra egy fészkelő pár, június 11-én frissen kirepült fiókákat etető szülőmadarak ugyanitt. Fészkelő faj.

49. Búbospacsirta *Galerida cristata* (Linnaeus, 1758)

A 28/1 és a 1021 hrsz.-ú területeken összesen 5 pár költését sikerült megállapítani a táplálékot hordó madarak kifigyelésével. Fészkelő faj.

50. Partifecske *Riparia riparia* (Linnaeus, 1758)

Április utolsó megfigyelőnapjától egészen május végéig vonult a Hortobágy folyó felett, pihentek csapataik a szegélynádásokban. Legtöbbet, kb. 400 példányt május 3-án sikerült észlelni. Vonuló faj.

51. Füstifecske *Hirundo rustica* (Linnaeus, 1758)

Vonuló csapatai április közepétől május közepéig voltak jelen a Hortobágy folyó felett és annak szegélynádásaiban. Legnagyobb létszámban május 3-án volt látható, ekkor a Kilenclukú hídnál 3 órahossza alatt közel 800 példány vonult észak felé. A településen fészkelők rendszeres, mindennapos táplálkozók a helyi védett terület egészének légtérében. Vonuló, táplálkozó faj.

52. Molnárfecske *Delichon urbicum* (Linnaeus, 1758)

Vonuló csapatai április közepétől május derekáig voltak jelen a Hortobágy folyó felett. Legnagyobb létszámban május 16-án volt látható, ekkor közel 200 példány vonult észak felé a Hortobágy folyó felett. A településen fészkelők rendszeres, mindennapos táplálkozók a helyi védett terület egészének légtérében. Vonuló, táplálkozó faj.

53. Erdei pityer *Anthus trivialis* (Linnaeus, 1758)

Április 18-án jelent meg első példánya. Ezt követően, 2 héten keresztül folyamatosan lehetett látni, hallani vonuló példányait. A Hortobágy folyó mentén szórványos fészkelő, a déli területrészen 2, a középső blokkban szintén 2, míg az északi területrészen 4 pár költését sikerült regisztrálni. Fészkelő faj.

54. Réti pityer *Anthus pratensis* (Linnaeus, 1758)

Április második felében szórványos vonulókat lehetett látni, hallani. Maximum április 21-én, 5 példány. Vonuló faj.

55. Rozsdástorkú pityer *Anthus cervinus* (Pallas, 1811)

Április 23-án 2, május 4-én 4 és május 11-én 1 példány. Kiszámú vonuló faj.

56. Sárga billegető *Motacilla flava* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyót szegélyező gyepeken táplálkozó példányai rendszeresen megfigyelhetők. Ugyanebben az élőhelytípusban, a helyi védett terület minden területrészen sikerült revír tartó, táplálékfordó példányok alapján fészkelőket beazonosítani. Állománya a helyi védett területen 11 – 14 pár.

57. Északi billegető *Motacilla thunbergi* (Billberg, 1828)

Április 25-én 2, május 4-én 3 és május 16-án 1 példány a 1021 hrsz.-ú területen. Kiszámú vonuló faj.

58. Barázdabillegető *Motacilla alba* (Linnaeus, 1758)

Rendszeresen látható a Kilenclukú híd környékén, a vasúti hídnál, a Hortobágy folyó mentén több helyen. Fészkelőállománya néhány páros.

59. Erdei szürkebegy *Prunella modularis* (Linnaeus, 1758)

Április 18-án 1 példány a Hortobágy folyó gyomos, csalános szegélyén, az 1021 hrsz.-ú területen. Kiszámú vonuló faj.

60. Vörösbegy *Erithacus rubecula* (Linnaeus, 1758)

Április közepén még jelentős számban lehetett vonulókat látni. A Kilenclyükú híd és vasúti híd közötti területén 4 pár fészkelte. Fészkelő faj.

61. Fülemlő *Luscinia megarhynchos* (L. Brehm, 1831)

Május közepéig vonulókat változó számban lehetett látni, hallani a bokros, fás szegélyekben. Költőállománya 10 – 12 pár, melyek a középső és északi területre koncentrálnak. Fészkelő faj.

62. Kékbegy *Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758)

1 – 1 fészkelő pár a 01471/2, valamint az 1002 hrsz.-ú területeken. Április második felében vonulókat a Hortobágy folyó szegélyében több helyen lehetett látni, napi maximumuk 6 példányt ér el. Fészkelő faj.

63. Házi rozsdafarkú *Phoenicurus ochruros* (S. G. Gmelin, 1774)

A Hortobágy folyó szegélyében főleg a középső és az északi területén jellemző, de előfordul a Kilenclyükú hídtól a kempingig, a zsilip környékén is. Fészkelőket csak a 1021 hrsz.-ú területen sikerült találni, állománya itt 3 pár. Fészkelő faj.

64. Kerti rozsdafarkú *Phoenicurus phoenicurus* (Linnaeus, 1758)

Április 26-án 1 hím példány az 1003 – 1021 hrsz.-ú területek határán. Ritka átvonuló.

65. Rozsdás csuk *Saxicola rubetra* (Linnaeus, 1758)

Április 18 és május 6 között lehetett látni vonuló példányait, egy nap maximum 6 egyedet. Vonuló faj.

66. Cigánycsuk *Saxicola torquatus* (Linnaeus, 1766)

Vonulókat még április utolsó hetében is lehetett regisztrálni. A Hortobágy folyó menti alacsony fákkal, bokrokkal, gyomos foltokkal benőtt szegélyeken és az 1021 hrsz.-ú területen összesen 11 – 13 pár költ. Fészkelő faj.

67. Hantmadár *Oenanthe oenanthe* (Linnaeus, 1758)

Vonulókat április második felében lehetett regisztrálni, legtöbbet április 25-én, ekkor 17 példányt sikerült megfigyelni. A Hortobágy folyó menti területeken táplálkozókat a rövid fűű részeken lehet megfigyelni, ezért elsősorban a déli és az északi területrészekén van jelen. Fészkelő állománya 5 – 6 pár.

68. Fekete rigó *Turdus merula* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó menti erdőfoltokban, ligeterdőkben, bokrosokban gyakori. Elsősorban a középső és északi területén fészkel, de kisebb számban megtalálható a déli blokk melletti fás területeken, így a kemping környékén és az egykori juhvágóhíddal szemben is. Költőállománya 12 – 15 pár a helyi védett területen és ennek peremén.

69. Énekes rigó *Turdus philomelos* (Ch. L. Brehm, 1831)

Egyetlen költőpár a csárdakerttől északra. Fészkelő faj.

70. Szőlőrigó *Turdus iliacus* (Linnaeus, 1766)

Április 8-án és 16-án 1 – 1 vonuló példány a 1021 hrsz.-ú terület folyóval határos részén. Kiszámú vonuló faj.

71. Réti tücsökmadár *Locustella naevia* (Boddaert, 1783)

Május 4-én egy éneklő példány a 1021 hrsz.-ú területen. Vonuló faj.

72. Berki tücsökmadár *Locustella fluviatilis* (Wolf, 1810)

Május 8-án 1, május 16-án pedig 3 átvonuló példány a Hortobágy folyót szegélyező ligetes erdőrészekben a helyi védett középső blokkjában. Vonuló faj.

73. Nádi tücsökmadár *Locustella luscinioides* (Savi, 1824)

Április 10-én jelentek meg az első vonulók, fészkelőhely foglalók a Hortobágy folyó mentén. A helyi védett területen fészkelőállománya 18 – 20 pár.

74. Foltos nádiposzáta *Acrocephalus schoenobaenus* (Linnaeus, 1758)

Április 10-én jelentek meg az első vonulók, fészkelőhely foglalók a Hortobágy folyó mentén. A helyi védett területen fészkelőállománya 30 – 35 pár.

75. Énekes nádiposzáta *Acrocephalus palustris* (Bechstein, 1798)

Május 4-én jelent meg az első példány. Vonulók napi 3 – 4 példányban voltak megfigyelhetők. Fészkelőállománya a déli terület rész Hortobágy folyó menti bokros, sűrű csalános, bürkös, roncsolt, tagolt részein 8 – 9 pár. Az északi terület részén mindössze 2 pár fészkel.

76. Cserregő nádiposzáta *Acrocephalus scirpaceus* (Hermann, 1804)

Április 10-én jelentek meg az első vonulók, fészkelőhely foglalók a Hortobágy folyó menti nádasokban. A helyi védett területen fészkelőállománya 18 – 20 pár.

77. Nádirigó *Acrocephalus arundinaceus* (Linnaeus, 1758)

Április 16-án jelentek meg az első vonulók, fészkelőhely foglalók a Hortobágy folyó menti nádasokban. A helyi védett területen fészkelőállománya 18 – 20 pár, melyek zöme a déli terület részén költ.

78. Kerti geze *Hippolais icterina* (Vieillot, 1817)

Május 9-én jelent meg az első vonuló példány. Ezt követően minden egyes alkalommal lehetett hallani éneklő példányait, legtöbbször május 22-én, ekkor 7 példány énekelt a csárdakerttől az „Epona hídig” terjedő szakaszon. Majd csökkent számuk, az utolsó vonulót június 14-én sikerült regisztrálni. Vonuló faj a helyi védett területen.

79. Karvalyposzáta *Sylvia nisoria* (Bechstein, 1795)

Napi maximuma vonulásban 5 – 6 példány volt. A helyi védett terület középső blokkjának nyugati részén 2 pár, a vasúttól északra eső terület részén 7 – 8 pár fészkelőállománya.

80. Kis poszáta *Sylvia curruca* (Linnaeus, 1758)

Április elejétől vonuló mennyisége napi 2 – 12 példány között mozgott. Május közepétől már csak a fészkelőket lehetett megfigyelni. Fészkelőállománya 14 – 15 pár a helyi védett terület fasorainak, erdőfoltjainak sűrű bokrosokkal benőtt részein.

81. Mezei poszáta *Sylvia communis* (Latham, 1787)

Áprilisban vonulókat lehetett látni, napi 1 – 5 példányban. A déli területrészen 3 fészkelő párt sikerült lokalizálni, az északi területrészen pedig 4 párt a bokorcsoportok, erdőszegélyek mentén.

82. Barátposzáta *Sylvia atricapilla* (Linnaeus, 1758)

Április elejétől látható volt, a vonulók napi maximuma 23 példányt ért el április 16-án. Fészkelőállománya 8 – 10 pár a helyi védett terület középső és északi részein.

83. Sisegő füzike *Phylloscopus sibilatrix* (Bechstein, 1793)

Április derekán indult vonulása elhúzódott egészen egészen június 6-ig, a vonulók napi maximuma 13 példányt ért el. Vonuló faj.

84. Csilpcsalpfüzike *Phylloscopus colibita* (Vieillot, 1817)

Április 10-től május első napjaiig gyakran lehetett látni, hallani vonuló példányait, napi maximuma április 16-án 24 példány volt. Vonuló faj.

84. Fitiszfüzike *Phylloscopus trochilus* (Linnaeus, 1758)

Április 10-től május 4-ig lehetett látni, hallani vonuló példányait, napi maximuma április 26-án 7 példány volt. Vonuló faj.

85. Sárgafejű királyka *Regulus regulus* (Linnaeus, 1758)

Április első és második megfigyelő napjain 1 – 1 vonuló példány. Vonuló faj.

86. Szürke légykapó *Muscicapa striata* (Pallas, 1764)

Április utolsó megfigyelőnapján 1 példány, májusi vonuló mennyiségük napi 3 – 5 példány között mozgott. A csárdakert és vasút közén 2 pár, a vasúttól északra 1 pár fészkelő állománya.

87. Örvös légykapó *Ficedula albicollis* (Temminck, 1815)

Április 20-án 1, április 26-án pedig 2 példány vonult át a középső területrészen. Szórványos vonuló faj.

88. Kormos légykapó *Ficedula hypoleuca* (Pallas, 1764)

Április második felében 2 megfigyelő napon 4 – 7 példányát sikerült regisztrálni a középső és északi területrészekén. Vonuló faj.

89. Barkóscinege *Panurus biarmicus* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó különböző szakaszainak gyékényes nádasaiban összesen 5 pár fészkelését sikerült megállapítani.

90. Őszapó *Aegithalos caudatus* (Linnaeus, 1758)

Április 7-én 6 példányos vonuló csapata a csárdakerttől északra. Vonuló faj.

91. Kék cinege *Parus caeruleus* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület középső részén 3 pár fészkel a Hortobágy folyóhoz közeli tölgyfák odvaiban.

92. Széncinege *Parus major* (Linnaeus, 1758)

Kisebb vonuló csapatait (2 – 15 példány) április közepéig lehetett észlelni. A helyi védett terület középső és északi részén 5 pár fészkel a Hortobágy folyóhoz közeli idős erdőrészekén.

93. Fügőcinege *Remiz pendulinus* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó füzes – nyaras szakaszain fészkelő faj, összesen 7 fészket sikerült találni.

94. Sárgarigó *Oriolus oriolus* (Linnaeus, 1758)

Április 28-án jelentek meg első vonuló példányai. Május első felében napi 6 - 9 példányt lehetett megfigyelni. A Hortobágy folyó menti nyarasokban állománya 7 – 9 pár. Fészkelő faj.

95. Tövisszúró gébics *Lanius collurio* (Linnaeus, 1758)

Április 28-án jelentek meg első vonuló példányai. Május első felében napi 6 - 15 vonuló példányt lehetett megfigyelni. A Hortobágy folyó menti bokrosokban állománya 15 – 18 pár. Fészkelő faj.

96. Kis őrgébics *Lanius minor* (Gmelin, 1788)

Késői vonuló faj lévén április 28-án jelent meg első példánya. Május első felében a megfigyelő napokon 3 – 4 példány volt megfigyelhető. A helyi védett területen fészkelő állománya 6 – 7 pár.

97. Szajkó *Garrulus glandarius* (Linnaeus, 1758)

Április végéig lehetett megfigyelni vonulókat, napi 3 – 6 példányt. Egy pár fészkel a csárdakerttől északra eső területen.

98. Szarka *Pica pica* (Linnaeus, 1758)

Rendszeresen észlelhető, viszonylag gyakori faj a Hortobágy folyó mentén. Fészkelőállománya 12 – 13 pár a helyi védett területen.

99. Csóka *Corvus monedula* (Linnaeus, 1758)

Rendszeres, de nem gyakori faj, minden megfigyelő napon észlelhető volt. Fészkelő állománya 4 – 5 pár.

100. Vetési varjú *Corvus frugilegus* (Linnaeus, 1758)

Minden megfigyelő napon jelen volt néhány példánytól 150 példányig változó mennyiségben. Táplálkozó faj a helyi védett területen.

101. Dolmányos varjú *Corvus cornix* (Linnaeus, 1758)

Minden megfigyelő napon jelen volt, rendszeres. Fészkelő állománya 7 pár.

102. Seregély *Sturnus vulgaris* (Linnaeus, 1758)

Gyakori fészkelő faj, állománya 35 – 40 pár.

103. Pásztormadár *Sturnus roseus* (Linnaeus, 1758)

Május 28-án 9 példány repült a Kilenclyükú híd felett észak felé. Vonuló (kóborló) faj.

104. Házi veréb *Passer domesticus* (Linnaeus, 1758)

Gyakori fészkelő faj a fás részeken, épületek, építmények környezetében. A helyi védett területen állománya 40 – 45 pár. Csapatái 30 – 40 példányosak.

105. Mezei veréb *Passer montanus* (Linnaeus, 1758)

Szórványos fészkelő faj, állománya 15 – 20 pár. Csapatái akár 100 példány felettiek is lehetnek.

106. Erdei pinty *Fringilla coelebs* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó mindkét oldalán található galériaerőkben fészkel 14 - 17 pár.

107. Csicsörke *Serinus serinus* (Linnaeus, 1766)

A helyi védett terület középső részén, a Hortobágy folyó mindkét oldalán található galériaerőkben fészkel 1 - 1 pár.

108. Zöldike *Carduelis chloris* (Linnaeus, 1758)

A helyi védett terület középső részén, a Hortobágy folyó mindkét oldalán található galériaerőkben fészkel összesen 7 – 8 pár. Az északi részen fészkelők szám jóval kisebb, itt mindössze 2 pár telepedett meg.

109. Tengelic *Carduelis carduelis* (Linnaeus, 1758)

A Hortobágy folyó mindkét oldalán található galériaerőkben, bokrosokban fészkel 15 - 20 pár.

110. Citromsármány *Emberiza citrinella* (Linnaeus, 1758)

Április első felében néhány példányos vonuló csapatait lehetett észlelni. 1 – 1 pár fészkelését sikerült megállapítani a helyi védett terület középső és északi részein.

111. Nádi sármány *Emberiza schoeniclus* (Linnaeus, 1758)

Szórványos fészkelő faj a Hortobágy folyó nádasaiban és gyékényeseiben, állománya a helyi védett területen 8 – 10 pár.

112. Sordély *Miliaria calandra* (Linnaeus, 1758)

Szórványos fészkelő a helyi védett terület gazos, magaskórós gyomtársulásaiban, állománya 7 – 8 pár.

AJÁNLÁSOK

1. A helyi védett terület legváltozatosabb élőhelyi részének számító 1021 és 1022-es hrsz.-ú részei alkalmasak a Hortobágy karakterfajainak megtelepítésére, állományaik gyarapítására megfelelő odúk kihelyezésével. Így a területen könnyen megtelepíthető lenne a kék vércse, a szalakóta, növelni lehetne a vörös vércse, kuvik, erdei fülesbagoly, csóka állományát is.

2. Ugyanígy énekesmadarak számára kihelyezett A, B és C típusú odúkkal növelhető lenne az ezekben költő fajok (cinegék, légykapók) állományai. Ezeket olyan területrészen lenne alkalmas elhelyezni, ahol, egyrészt bemutatathóságuk, másrészt gondozásuk könnyűszerrel megoldható (pl. csárdakert környéke).

3. Törekedni kell a területen meglévő szarka és dolmányos varjú állomány célzott gyérítésére, azok fészkepítése és revírfoglalása után. Ezzel csökkenthető fészkekfosztogató kártételük, ugyanakkor a megépült fészkeiket más fajok (vércsék, baglyok) tudják fészkelésre használni. A megépült fészkek eltávolítása kerülendő.

4. A terület déli részén található hínáros nyílt vizes élőhelyen célszerű gémelek részére beúljákat elhelyezni. Mesterséges szigetekkel elő kell segíteni a szerkők, csérek fészkelését.

